

Motion till riksdagen 2012/13: MJ260

av **Jens Holm m.fl. (V)**

Biologisk mångfald

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inrättande av ekorådgivare för nyetablering av ekologiska jordbruk.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om införande av skatt på handelsgödsel.¹
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att anta en handlingsplan för att fasa ut användningen av kemiska bekämpningsmedel.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en skattehöjning på bekämpningsmedel.¹
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag till nationell målsättning för bevarande av bördig åkermark.
6. Riksdagen beslutar att stoppregeln som tidigare ingick i miljöbalken genom 9 kap. 6 a § återinförs i miljöbalken.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillståndsprövning enligt miljöbalken av fiske i Natura 2000-områden.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska ta initiativ till förhandlingar om reglering av fiske i Natura 2000-områden.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kraftbolagen ska åläggas att bygga laxtrappor eller andra fiskvandringssvägar i våra reglerade vattendrag.²

¹ Yrkandena 2 och 4 hänvisade till SkU.

Fel! Okänt namn på

² Yrkande 9 hänvisat till CU.

2 Grunden för vår välfärd

Människan är beroende av tjänster från naturen. Dessa så kallade ekosystemtjänster skapas och möjliggörs av den biologiska mångfalden. Artrikedom förstärker våra och kommande generationers livsmöjligheter och är grunden för fortsatt välfärd. Sverige har i Nagoya-överenskommelsen år 2010 förbundit sig att genomföra en räddningsplan för att bromsa utarmningen av biologisk mångfald och att till 2020 se till att jord-, vatten- och skogsbruk bedrivs hållbart. Vänsterpartiet lägger i denna motion fram ett antal konkreta förslag för ekologiskt hållbara näringar i enlighet med Nagoya-överenskommelsen. Våra förslag för ett hållbart skogsbruk behandlas separat i motion 2012/13: MJ313 En långsiktigt hållbar skogspolitik. Våra höjda anslag för bevarande av biologisk mångfald finns redovisade i våra utgiftsområdesmotioner 2012/13: MJ457 och 2012/13: MJ456.

3 Öka andelen ekologiskt jordbruk

En stor andel av Sveriges hotade arter återfinns i jordbrukslandskapet. Användning av bekämpningsmedel och handelsgödsel samt en övergång från varierad växtföljd till specialisering på enstaka grödor hotar den biologiska mångfalden. Ett ekologiskt jordbruk utan användning av bekämpningsmedel och handelsgödsel är långsiktigt hållbart och gynnar den biologiska mångfalden i förhållande till det konventionella jordbruket.

År 2010 var 14 procent av jordbruksmarken ekologiskt certifierad eller under omställning till ekologisk produktion och regeringen uppnådde därmed inte målet på 20 procent till samma år. Det krävs ökade resurser för att miljöanpassa det svenska jordbruket. För att öka information, rådgivning och utbildning inom det ekologiska jordbruket bör det inrättas ekorådgivare för nyetablering av ekologiska jordbruk. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

För att ytterligare öka produktion och konsumtion av ekologisk och närproducerad mat föreslår Vänsterpartiet även en stor satsning på ”Sverige – det hållbara matlandet”. Se även vår motion för utgiftsområde 23 (2012/13: MJ456).

4 Inför beskattning av handelsgödsel

Jordbruk är den enskilt största källan till övergödningen i Östersjön. Skatt på handelsgödsel har varit ett betydelsefullt styrmedel för att minska både övergödningen i Östersjön och Västerhavet och tillförseln av kadmium. Intäkterna från skatten har sedan kunnat gå tillbaka till jordbrukssektorn för miljöförbätt-

Fel! Okänt namn på

rande åtgärder. Tyvärr har regeringen valt att slopa skatten och ett viktigt redskap för ett mer hållbart jordbruk gick därmed förlorad.

Skatt på handelsgödsel bör åter införas samt höjas med 20 procent i förhållande till tidigare nivå, och intäkterna ska oavkortat gå tillbaka till jordbruket genom stöd till miljöförbättrande åtgärder i jordbruket. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5 Minska användningen av bekämpningsmedel

Kemisk bekämpning är fortfarande den vanligaste bekämpningsmetoden mot oönskade växter och djur inom jordbruket. Kemikalier från bekämpningen ger negativa effekter för den biologiska mångfalden och kan på både kort och lång sikt påverka människors hälsa. Mellan 2007 och 2010 testade Länsstyrelsen i Skåne län grundvattnet. En tredjedel av proverna innehöll bekämpningsmedel och en fjärdedel av dessa hade halter som överskred riktvärdet. Nedbrytnings- och omsättningstiden i grundvatten är mycket lång, vilket innebär att ämnen som har läckt till grundvattnet ofta stannar kvar en mycket lång tid. Sverige bör anta en handlingsplan för att fasa ut användning av kemiska bekämpningsmedel. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

För att redan nu begränsa användningen vill Vänsterpartiet höja skatten på bekämpningsmedel med 20 procent. Intäkterna från skattehöjningen ska gå tillbaka till jordbrukssektorn för stöd till miljöförbättrande åtgärder. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6 Nationell målsättning för bevarande av åkermark

Åkermarksarealen fortsätter att minska i Sverige och samtidigt ökar exploateringen av jordbruksmark. Naturvårdsverket bedömer att det inte är möjligt att nå miljö kvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap med idag beslutade eller planerade styrmedel, och förutsättningarna för att långsiktigt bevara jordbruksmarkens produktionsförmåga bedöms som otillräckliga. Tillståndet för många av odlingslandskapets arter och naturtyper är dessutom dåligt eller ogynnsamt. Näst efter skogen finns flest rödlistade arter i odlingslandskapet.

Vänsterpartiet anser att den höga exploateringsstakten av bördig åkermark, inte minst i södra Sverige, är mycket bekymmersam och inte förenlig med en långsiktigt hållbar livsmedelsförsörjning. Nya nationella styrmedel krävs för att minska exploateringsstrycket på jordbruksmark i kommunerna.

För att minska exploatering av åkermark i Sverige bör regeringen återkomma med förslag på nationell målsättning för bevarande av bördig åkermark. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7 Återinför stoppregeln i Miljöbalken

En stor miljötragedi riskeras i september 2012 i Ojnareskogen i Bunge på Gotland där Nordkalk i unik naturmiljö fått tillstånd för kalkbrytning. Tillståndet för brytning blev bland annat möjligt genom att riksdagen 2009, där endast Vänsterpartiet röstade mot förslaget, tog bort stoppregeln i miljöbalken. Förslaget om borttagande av stoppregeln togs fram i regeringens proposition 2008/09:144 Enklare och bättre täktbestämmelser. Stoppregeln (9 kap. 6 a § miljöbalken) var ett skydd för biologisk mångfald och innebar att tillstånd för en täkt inte kunde ges om den riskerade att hota rödlistade växt- eller djurarter. För att fler unika naturområden inte ska bli möjliga för exploatering och för att Sverige ska leva upp till sina åtaganden för biologisk mångfald krävs att regeln åter införs i miljöbalken.

Den så kallade stoppregeln som tidigare ingick i miljöbalken 9 kap. 6 a § ”Tillstånd får inte lämnas till en täkt som kan befaras försämra livsbetingelserna för någon djur- eller växtart som är hotad, sällsynt eller i övrigt hänsynskrävande” bör åter införas i miljöbalken.

8 Reglera fisket i Natura 2000-områden

I enlighet med EU:s art- och habitatdirektiv ska Sverige säkerställa en gynnsam bevarandestatus för de arter och livsmiljöer som omfattas av direktivet. Drygt 5 procent av Sveriges hav är skyddade genom så kallade Natura 2000-områden. Hur fisket ska regleras i dessa områden är oklart och i vissa områden sker till och med fiske med bottentrål som skadar bottenmiljön. Länsstyrelserna bedriver idag ingen tillsyn av fisket i Natura 2000-områden och ett flertal länsstyrelser anser att det behöver bringas klarhet i frågan.

Fiske i marint skyddade områden bör ske genom tillståndsprövning i miljöbalken. Om gällande lagstiftning i miljöbalken är otydlig beträffande om fisket är tillståndspliktigt eller inte i dessa områden ska regeringen återkomma med lagförslag. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Regeringen bör ta initiativ till förhandlingar med andra EU-länder för framtagande av regleringar som förhindrar att de biologiska värdena försämras i Natura-2000 områden genom ohållbart fiske. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn

9 Fria vandringsvägar för fisk

Rinnande vatten med omkringliggande områden tillhör de mest artrika och värdefulla naturtyperna i Sverige. Konsekvenserna av vattenkraften är stora för växter och djur. Inte minst drabbas många vandringsfiskar som lax och öring då fördämningar i allmänhet gör det svårt eller omöjligt att vandra upp i vattendragen. I våra vattendrag har kapaciteten för vattenkraft nyttjats till 75–80 procent och flera svenska lax- och öringstammar har slagits ut eller kraftigt reducerats av vandringshinder på grund av detta. Även ålen som inte har någon annan möjlighet än att simma genom turbinerna drabbas hårt och når aldrig Sargassohavet.

Vattenkraften byggdes ut kraftigt under perioden 1910–1970 och i praktiken togs mycket liten, om ens någon, hänsyn till effekterna på ekosystemen. En överväldigande majoritet av våra kraftverk bedrivs i praktiken fortfarande utifrån ålderdomliga tillstånd med just dessa bristande insikter i 1918-års vattenlag med exploatering som grund. Detta förhållande rimmar illa med principen att den som förorenar också är den som ska stå för kostnaden. Det duger inte heller om man ska leva upp till FN:s möte om biologisk mångfald i Nagoya där Sverige åtagit sig ambitiösa mål för att bedriva ett hållbart vattenbruk.

Forskning och statistik finns redan idag för att ställa krav på kraftbolagen att ta större ansvar för den biologiska mångfalden. Kraftbolagen ska åläggas att bygga laxtrappor eller andra fiskvandringsvägar i våra reglerade vattendrag. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 13 september 2012

Jens Holm (V)

Torbjörn Björlund (V)

Hans Linde (V)

Siv Holma (V)

Kent Persson (V)